

Şehrin YeniGün GAZETESİ'NİN ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

Maafızası

CİLT: 2 • SAYI: 15

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

3 TEMMUZ 2020 CUMA

**KONYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

KONYA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

KONYA EFSANESİ KIZLAR KAYASI

BUĞRA KİTABEVİ

Öğrenmeye meraklı, okuyan insan için olmazsa olmazlardan birisi de kitapevleridir. Bu tip insanlar günde olmasa da haftada birkaç gün yollarını kitapevlerine düşürürler. Yeni çıkan kitapları takip etmenin yanında ikinci ele düşmüş kitapların takiplerini de bu yolla yaparlar.

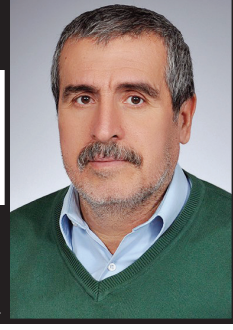
Konya'da kitapseverler için bu görevi Rampalı Çarşı yerine getirir. Bu çarşıda yer alan kitapçılar müşterileri için son basılan kitaplar yanında ikinci el kitap toplama işlerini de bir nevi gönüllü olarak üstlenmişlerdir. Üniversite öğrencileri dışında buranın müdavimi olan hocalar ve kitap kurtları da vardır. Bu hocaların ve kitap kurtlarının ayaklarının alıştığı, kendi evleri gibi hissettikleri kitapçılar vardır Rampalı Çarşıda.

Ben 11 yıldır Rampalı Çarşı müdavimleri arasındayım. Her gün uğramaya çalışırım, günlük uğrayamasam dahi haftada birkaç kez uğramaya çalışırım. Şöyle vitrinlere bir bakarmın. Elleri kitap ile dolaşan öğrencilerin taşıdıkları kitap isimlerini görmeye çalışırım. Bu yolla o ay hangi kitabın gençler arasında okunur olduğu sonucuna ulaşmak isterim.

Benim gibi orta yaş çoktan geride bırakmış olanlar ise Rampalı Çarşıya nokta atışı yapmaya gelirler. Onların yıllardır alış-veriş yaptıkları bir kitapçıları vardır. O kitapçı ile ahbab olmuşlardır. Evden çıkacakları zaman hangi kitabı veya kitapları alacaklarını belirlemişlerdir. Ya da ahbab oldukları kitapçıya sipariş verdikleri kitap gelmiştir onu almaya gidiyorlardı.

Benim ahbab olduğum kitapçının tabelasında Buğra Kitapevi ibaresi yer alıyor. Kitapevi Rampalı Çarşı'da bulunan merdivenlerin tam karşısında zemin katta yer alıyor. Buğra Kitapevinin sahibi Ali Bulgurcu 2004 yılında satın almış burasını. Ben kendisi ile 2009 yılında tanıştım. Önceleri kitap alma işlemleri için başlayan ziyaretlerim daha sonra dostluk sınıma taşındı. Burası adeta benim için bir sohbet hane oldu.

Öğle sonraları sohbet arkadaşları ile burada toplanmaya başladık. Edebiyat ve kitap konuları

**SADIK
GÖKCE**

sadikgokce@hotmail.com

yanı sıra fikir ve kültür tartışmaları da yapmaya başladık bu küçük kitapevinde. Bu tartışmalara üniversiteli öğrencilerin de dinleyici olarak katılmaları hatta kendi fikirlerini beyan edebilmeleri ciddi bir sayıya ulaştırdı toplananları. Hele bu sohbet sırasında Ali Bulgurcu'nun kendi elleri ile demleyip bize ikram ettiği çayın tadı buradan tarif edilemez. Bir defa uğrayıp hem o sohbe te katılmak hem de o çayı içmek gerekir. Bu sohbe te katılanlardan birisi olan Prof. Dr. Mustafa Aca-roğlu Hocamız Buğra Kitapevine "Bilgi Hane" ismini taktı.

Buğra Kitapevinde toplananlar arasında Konya'nın kanaat önderlerinden Ahmet Polat, Nadir Erke, Abdullah Şentürk, Kürşat Kutlu gibi mümtaz şahsiyetler yanı sıra iyi bir okur olan Ali Beyazıt, Yüksek Lisans öğrencisi Alperen Tekin ve birçok üniversite öğrencisi yer alıyor.

Bir dönem İstanbul gençliği için Marmara Kuraathanesi ve Küllük'ün ifa ettiği görevi Konya gençliği için Rampalı Çarşı üstlenmeye hazır. Sadece kor halinde bekleyen bu ateşi üfleyecek, harlandıracak birilerini bekliyor. Başta Buğra Kitapevi sahibi Ali Bulgurcu olmak üzere Rampalı Çarşı'da kitapçılık yapan birçok dükkân sahibi bu işi gönüllü üstlenmeye hazır.

Rampalı Çarşı'da faaliyet gösteren bu kitapevlerine gerekli ilgi gösterilerek bu mekânlar üniversite hocaları- öğrenci buluşmaları, çok okuyup da bilgisini başkasına aktarmak isteyen okuyucu, bir şeyler öğrenmek isteyip de okumaya fırsat bulamıyorum diyen öğrenme meraklıları için buluşma ve sohbet ortamı sağlanabilir.

Bunun için sadece öğrenme ve bilgi paylaşma merakının olması yeterli.

İÇİNDEKİLER

- BUĞRA KİTABEVİ
SADIK GÖKCE
- İBRAHİM ACZİ KENDİ 'NİN
AYAŞLI ŞAKİR'E DAİR GÖZLEMLERİ
MUSTAFA ÖZCAN
- ÖMÜR TÖRPÜSÜ

- FATMA TUTAK**
- GİTTİLER... KALDILAR... DAL
BUDAK SALDILAR... (2)
- ŞABAN KUMCU**
- EFSANELERDE KONYA
ANUŞ GÖKCE

İBRAHİM ACZI KENDİ'NİN AYAŞLI ŞAKİR'E DAİR GÖZLEM VE TESPİTLERİ

**MUSTAFA
ÖZCAN**

GİRİŞ

Ayaşlı Şakir 1872'de Ayaş'ta doğmuş, 18 Haziran 1917'de Konya'da vefat etmiştir Arapça ve Farsça'yı küçük yaştan itibaren öğrenmiş, ilerleyen yıllarda buna Fransızca'yı da eklemiştir. Dönemine göre iyi bir tahsil görmüş olan Ayaşlı Şakir hakkında Konya'da çeşitli yazılar yayımlanmıştır. Bunların içinde birbirini tekrarlayan görüş ve ifadelere de rastlanmaktadır.

Ayaşlı Muallim Şakir Efendi 1adlı çalışmasıyla Fatma Betül Tellî'nin kitabı da dikkat çekicidir. Fatma Betül, kitabının birinci bölümünde Ayaşlı Şakir Efendi hakkında Doç. Dr. Önder Göçgün, Mehmet Önder, İbnü'l Emin Mahmut Kemal İnal gibi şahsiyetlerin yazılarına yer vermiştir. Bu bölümde Celâleddin Kişmir², Muhlis Koner³, Namdar Rahmi 4gibi şahsiyetlerin de yazıları olabilseydi, söz konusu bölüm daha zengin görünürdü.

Ayrıca eserde, Ayaşlı Şakir'in şiirlerinin nerelerde çıktığı belirtilebilirdi. Sözgelisi, Bârîka'da⁵ okuyucuyla buluşturulan şiirlerin adları verilebilir, **Yeni Fikir**'de "Düşündüm", "Lehce-i Cehil" gibi şiirlerinin yayımlandığı yazılabilirdi. Yine **Türk Sözü**'nde Ayaşlı Şakir'i anlatan yazıyla⁶, ölümü üzerine Edib Raşid tarafından yazılan mersiyeye⁷, kendi şiirlerine⁸ hatta ölümünü bildiren habere⁹ de yer verilebilirdi.

Kitaptaki yazılarda Faik(Soyman) ve M. Muhlis (Koner) "Muallim Ayaşlı Şakir" adlı Konya Halkevi Neşriyatından(1933) da yararlanıldığı görülmektedir. Yine M. Ali Apalı'nın "Ayaşlı'dan Anılar" başlığı altında da 3 Mayıs 1978 de Yeni Konya'da başlayan yazı dizisindeki bilgilerin de kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bunlar güzel ve yerinde bir titizliğin göstergesidir ama İbrahim Aczi Kendi'nin((1883-1965) Ayaşlı Şakir'i anlatan anılarından maalesef kimse bahsetmemiştir. Ayrıca Fatma Betül Belli'nin kitabında " Muallim Şakir Efendiyi Tanıyanlar Sivaslı Ali Kemalî Efendi ve Diğerleri" başlıklı bölümde de (s.275 -283) İbrahim Aczi Kendi'nin adı geçmez. Bütün bu örnekler bize söz konusu anılarından bahsedilmesini gerekli kılmaktadır.

Ayaşlı Şakir hakkında bilgi alınabilecek kay-

naklardan bir tanesi de İbrahim Aczi Kendi'nin yazdıklarıdır. Zira Ayaşlı Şakir, onun hiç de yabancı olduğu bir şair yahut insan değildir.

İbrahim Aczi Kendi, **Ayaşlı Şakir Bey, Hayatı ve Eserleri** adlı uzun bir inceleme yayınlamıştır. Bu yazı dizisi **Yeni Meram**'da okuyucuya şöyle duyurulmuştur:

"Ayaşlı Şakir, Hayatı- İlmî- Eserleri"

İlim ve edebiyat vadisinde mümtaz bir varlık olarak tanınan ve Konya'mızda en güzel eserlerini veren merhum Ayaşlı Şakir'in hayat ve eserlerine dair bir tefrikayı yakında neşre başlayacağız.

Bu yazı serisi, merhum Ayaşlı Şakir Bey'in 61 yıl önce Konya idadisinde ders kürsüsü önünde yıllarca bulunan ve ondan feyz alan İbrahim Aczi Kendi tarafından hazırlanmıştır."10

I-Öğretmenine ilişkin Gözlem ve Tespitleri

Yeni Meram gazetesinde(Sayı:2349, 8 Mart 1957 Cuma günü) başlayan bu inceleme, ta 23 Nisan 1957 Salı günü 2395 sayılı nüshasına kadar 44 tefrika halinde yayımlanmıştır. İçerisine yer yer haturaların karıştığı bu yazı dizisinde İbrahim Aczi Kendi'nin Ayaşlı Şakir'le ilgili tespit ve gözlemlerine asla sıradan değerlendirmeler gözüyle bakılamaz. Çünkü anlattıklarının birçoğu ya kendi gördükleri ya da belirli kişilerden öğrendikleridir. Dolayısıyla hepsi doğru, gerçekçi ve edebiyat tarihinin ihmal edemeyeceği değerlendirmeler olarak görülmelidir. Ayrıca buradaki açıklamalar, eğitim tarihi için de son derece önemli ve yararlıdır.

İbrahim Aczi Kendi, Sıbyan mektebi denilen Konya Pir Mehmet Paşa İlkokulu'ndan çıkıp bir müddet medreseye gider. Daha sonra da onu 1895 yılında ve 14 yaşında iken, o zaman adına idadi denilen okulun birinci sınıfına kaydederler. İlk ders coğrafyadır. Zil(o zamanlar trampet) çalınca bahçeden sınıfa girerler, elinde yoklama defteriyle şık ve temiz giyinmiş, genç, hafif siyah sakal ve bıyıklı bir öğretmenin içeri girdiğini görür.

İbrahim Aczi Kendi, bu ilk dersin ve ilk gördüğü idadi öğretmenini sınıftaki uygulamalarını, davranışlarını dikkatle izlemektedir:

“Yakışıklı beyaz benizli, göz ve kaşları siyah, sevimli bir çehre idi. Bütün talebe ayağa kalktı. Muallim yüksek bir kürsüye çıkarak sandalyesine oturdu. (Ben mahalle okulundan geldiğim için bütün bu manzarayı masum bir hayretle bakıyordum. Bu genç ve hassas Muallim defteri açarak talebelerin isimlerini numaralarıyla okumaya başladı.”

İsmi okunan öğrenciler “efendim” der. İbrahim Aczi en sonda kayıtlıdır. Öğretmen, “177 İbrahim” deyince o da “Efendim” diye cevap vermiştir. Öğretmen bu yeni öğrenciyi dikkatle süzmüş, daha önce hangi mektepte okuduğunu sormuştur. O da geçmiş eğitimiyle ilgili bilgi vermiştir. Öğretmen, bu defa bir sübhaneke okumasını söylemiştir. İbrahim Aczi, burada da okuma “ sübhaneke ile başlamakta” diye düşünerek garip bir zihniyetle, güya iyi bir sübhaneke tutturunca, bütün öğrenciler arkaya doğru bakışlırlar. Öğretmen de hafif güler ve öğrencilere “Görüyor musunuz, zekâ nerelerde, ne mecrâya düşüyor” der. İbrahim Aczi’nin belirttiğine göre bu genç öğretmen kürsüden inmiş; hem gezinmiş, hem ders anlatmıştır. Ders de dünyanın yuvarlaklığı üzerinedir. Kendisi mahalle mektebinde olduğu gibi artık bu öğretmenin de ikindiye kadar duracağını sanmışsa da az sonra “trampet sesi” gelince onun defteri alıp sınıftan çıktığını görmüştür. Arkasından öğrenciler de bahçeye çıkmışlardır. O gün beş derste ayrı ayrı öğretmenlerle ders yapan İbrahim, artık okulun hususiyetlerini öğrenmiş; derslerin kırk dakika sürdüğünü anlamış, trampet sesiyle dışarı çıkıldığını görmüş ve ilk derse giren öğretmenin Şakir Bey olduğunu öğrenmiştir.

İbrahim Aczi Kendi o günkü idadının öğretmen kadrosunu şöyle saymaktadır: Maarif Müdürü Kamil Bey, 6-7. sınıflarda Hikmet-i tabiiyye, kimya dersleri verir. Mektep Müdürü Hilmi Bey’dir. 3, 4, 5, 6, 7. sınıflara Fransızca dersi, Şakir Bey bütün sınıflara tarih, coğrafya, Arapça dersleri vermektedir. Diğer öğretmenler de şunlardır: Sarıklı Bekir Efendi, hesap; Sarıklı Mehmet Efendi hendese; Sarıklı Emin Efendi (6-7) sınıfta Cebir; Sarıklı Ali Efendi, din; Sarıklı Hacı Kasım, Farsça; Fesli Abdullah Bey, Türkçe; Fesli Atf Bey, Resim; Konya Redif Taburu Üsteğmen; Fesli Ali Rıza Efendi; yazı muallimi, Sarıklı Gani Efendi,

imam. Kamil Bey, Ahmet Hilmi Bey, Darülfünun mezunudurlar, Şakir ve Abdullah Beyler ise yüksek Darülmualimîn mezunları olup diğerleri pratik tahsil erbabındadırlar.

İbrahim Aczi Kendi, Şakir Bey’in hal ve tavırlarını, görünüşünü, bilgisini şu sözlerle anlatmaktadır: “Şakir Bey, otoriteli nazik hassas bir yaratılış olup bilhassa ders takrirleri gayet latif ve ruhlı idi. Abdülhamit saltanatının en sıkı ve hafiyeli devrinde Şakir Bey en çok tarih derslerinde derin, canlı telkinler yapar ve Arapça dersinde yazdığı beyitleri tahlilde derin fikirlerle talebe hisleri üzerinde bir tavus kuşu gibi vecd uyandırır. Kendisi melih çehresiyle beraber tatlı ve ruhlı konuşmaya ve her hususta karşısındakilere örnek, temiz hassas bir ruha malikti.”(tefrika 1).

Şakir Bey, öğrenciler tarafından sevilen bir öğretmendir. Birinci sınıftan yedinci sınıfa kadar bütün öğrenciler, onun dersini severek takip ederler, hatta kendisine hayranlık duyarlar. İbrahim Aczi, idadının üçüncü sınıftayken kendilerinden yaşça büyük talebeleri de saymaktadır. Bunlar genelde altıncı sınıf öğrencileridir. Bu öğrenciler içinde Babalıkçı Mazhar, Tatar Abdülkerim, Pertev, Hacı Mündizade Nuri, Hekim Sava’nın oğlu İbokrat vardır. Yazar, sonradan Milli Eğitim Müdürlüğü, Halkevi Başkanlığı görevlerinde bulunan Ferit Uğur için ise “haluk ve ileri zekâsıyla her sınıfta birinci olarak ” sınıfı geçtiğini belirtmektedir. Cuma günü tatildir. Bu başarısından dolayı Perşembe günü üç ders yapıldıktan sonraki dağılma töreninde onun koltuk dolusu kitaplar aldığını söylemektedir. O, alınan ödüllerin öğrenciler üzerindeki olumlu tesirler yaptığını anlatmaktadır.

Öte yandan İbrahim Aczi 1314/1898 de dördüncü sınıftadır. Dördüncü sınıf ise öğretmenler odasına yakın alt kattadır. Bir gün sınıfa girdikten birkaç dakika sonra öğretmenler odasında bir patırtı kopmuş, yaradılışça, haşin, kindar bir adam olan Mehmet Efendi, Şakir Bey'in " bütünü bilgi ve nezaketine karşı çekememezlik hissine mağlup olduğundan" onunla kavga etmiş, Şakir Bey de Mehmet Efendi'ye birkaç tokat atmıştır. Kavuştu yere fırlayan Mehmet'le Şakir Bey'in kavgasını diğer öğretmenler aralamış, okulun müdürü Hilmi Bey de iyi niyetiyle olayı kapatılmıştır. Ertesi günü Şakir Bey, Arapça dersine geldiği zaman sınıf başkanı Enver'i tahta başına kaldırarak, Şeyh Sadî'den " huysuzun manasız çalımı, uslunun irade iplerini kırarak dayağa müstahak olur" anlamına gelen bir beyit yazdırmıştır. (Bu Enver, binbaşı emeklisi olan ve 1950 lerde Belediye İşe Servisi başında bulunan merhum kişidir.)(Tefrika: 2)

Ayaşlı Şakir, bazen tahtaya irticalen söylediği şiiirleri yazdırır. Bazen de gerçekleri örtülü söylemeye çalışır. Zaman zaman sözü, Hazreti Mevlâna'nın tevazu konusundaki görüşlerine getirir. Yine kendisi tahta başında Hazreti Mevlâna hakkında yazdıklarını açıklar. İbrahim Aczi, onun "her ilim ve her yönde dahi bir kudrete malik" ve "ateşin ruhlı, fakat melih ve rint bir şahsiyet" olduğunu belirtir. Bu arada bir hatırasını nakleder. Bir gün Şems Mezarlığı önünde Şakir Bey'le karşılaşmıştır. O yıllarda mezarlık duvarları harap ve alçaktır. Künbedin hizasında duran Şakir Bey, kendisine" İbrahim burada iki kutup birleşti. Burası Marece'l- Bahreyn" dir biliyor musun?" der. Birlikte yürürler, yol boyunca Şakir Bey, İbrahim Aczi Kendi'ye burasının Şems ile Mevlâna'nın mülâkat yeri olduğunu bildirmiştir.

İbrahim Aczi Kendi, Şakir Bey'in ne zaman ve nasıl evlendiğini de nakletmektedir. Ona göre 1315(1899) senesi Mayıs ayı içinde Ayaşlı Şakir, Gani Efendinin delâletiyle, Konya Redif Taburu Miralay(Albay) Mahmut Bey'in kızı Zehra Hanımla evlenmiştir. Şakir Bey'in arzu ve tarafların onayı ile çok basit bir düğün yapılmıştır. Şakir Bey, evin bir kısmına geçmiştir. İlk zamanlar bu evlenmeden çok memnundur. Sekiz ay sonra Mahmut Bey vefat edince, Şakir Bey de evde müstakil kalmıştır (3. Tefrikanın sonu).

II- Ayaşlı Şakir'in Tokat'taki Hayatından Kesitler

Evlenmeden iki sene önce yani 1896 yılın-

da dersleri üzerinde baki kalmak şartıyla terfi ettirilmiş, Müdür yardımcısı yapılmıştır. İbrahim Aczi 1900 yılında idadiyi bitirir. Şakir Bey de 1901 yılında terfi ettirilerek Tokat İdadisi Müdürlüğüne atanır. Şakir Bey, kayınvalidesini Tokat'a gitmeğe ikna edemez. O da sadece kitaplarını alıp Tokat'a gitmeye karar verince, eşi Zehra tarafından annesi ikna edilerek hep birlikte Tokat'a giderler. Ancak burada Şakir Bey de, Zehra da huzur içinde değildirler. Şakir Bey'in huzursuzluğu giderek artar. Çünkü kayınvalidesiyle yaptığı münakaşalara, bir de Tokat'ta medreselilerin çıkardığı yersiz, mesnetsiz, çirkin söz ve iftiralar eklenmiştir. Bütün bunlar Ayaşlı Şakir'in nazik ve hassas ruhunda yaralar açmış, zaman zaman yazdığı şiiirlere bu ruh yansımıştır. (Dördüncü tefrika.)

O zamanlar Tokat sancaktır. İbrahim Aczi Kendi'ye göre fesatçılar, müftüden, kadıdan cesaret almışlar, Şakir Bey'e iftira ve lekeler atmışlardır. O bu derterle uğraşırken, tam da bu sırada kayınvalidesi vefat etmiştir. Onun ölümü ile kızı Zehra'nın hastalığı iyice artmış, sonunda yatağa düşmüştür. İşte böylesine bunalımlı günlerde iken iftiraların dozajı da iyice artmış, " afif, nazik bir aile yuvasında 1872 de dünyaya gelen bu genç insanın " acılar, üzüntüler içinde kaldığı görülmüştür. Bu iftiralar, öğrencilere sarkıntılık, dinsizlik, zındıklık gibi bühthanlardır. (Tefrika: 5) Aslında o, hiçbir şeye karışmamış, halktan uzak kalmaya çalışmıştır.

İbrahim Aczi'nin yazdığına göre Şakir Bey'in Tokat'taki hayatına o sıralarda sorgu hâkimliği görevinde bulunan ve 1918 de naklen Konya'ya gelen İdris Bey, işin en doğrusunu bilendir. Bu macera safhasının bütün belgeleri elinden geçmiştir. İdris Bey, Şakir Bey'in yaşadıklarını bizzat İbrahim Aczi'den dinlemiş, hatıta ona sorulan sorulara verdiği nazmen cevabı olan Şakir Bey'in iki kıtasını da ondan almıştır. Kısaca Şakir Bey, insanlarda gördüğü vefasızlık ve tutarsızlıktan, dönemlikten tiksinişmiş bir haldedir (Tefrika: 6) Ne var bir türlü kinlerini yenemeyenler düşmanlık ve ihbarlardan geri durmamış, Zehra'nın yatakta hastalıktan eriyip bittiği bir sırada da kötülük yapmayı sürdürmüşlerdir. Nihayet 1902 yılının ilkbaharında Zehra hayata gözlerini kapamış, Şakir Bey'in yaşadığı güçlükleri iyice artmıştır. Nihayet 19 Ağustos 1902 tarihinde Tokat'ta yapılan bir cülus töreni şenliğinde riyakârca konuşmalara tepki gösterince, kendisini alıp polis müdürünün odasına götürmüşlerdir.

Polis Müdürü, Şakir Bey'i seven ve kalben saygı duyan Hasan Bedreddin adında bir kişidir. Törenden sonra makamına gelerek Şakir Bey'in ruhî bir buhran geçirdiğini anlamış, onu tatlı sözlerle teskin etmiştir. Hasan Bedreddin Bey, o zamanın Adliye Nazırı Abdurrahman Paşa'nın da değer verdiği, sevdiği insanlardandır, Şakir Beyi odasında sakinleştirmiş, kapıcısına da odaya kimsenin alınmaması için emir vermiştir. Bununla da yetinmemiş, Şakir Bey'in Tokat'taki durumunu, ona yapılan yanlışlıkları tasvir eden bir hususi mektup da kaleme alarak, Abdurrahman Paşa'ya yollamış, orada Ayaşlı Şakir'in Konya'ya naklinin iyi olacağını arz etmiştir.

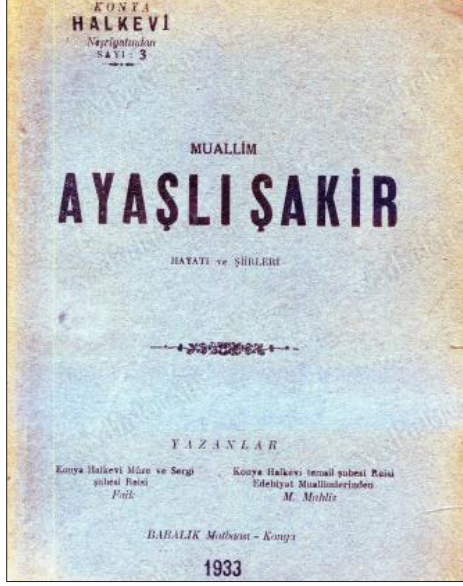
Yine İbrahim Aczi Kendi'ye göre müftü ve ona tabi olanlar, idare azaları, mutasarrıfın odasına koşarak, Şakir Bey'den şikâyetçi olurlar. Zabıtlar tutulur, Şakir Bey'in söylediği sözler şişirilir, Müftü, "Müftü şahaneyi tahkir eden böyle habisin cezası idamdır, fetvasını vereyim" der. Orada bulunan Savcı ise, bu zabıtların öncelikle bir tahkikata dayanması gerektiğini, hatırlatır. Bu arada polis müdürü de içeri girmiş, Şakir Bey'in "ihtilal-i dimaği"den muzdarip olduğunu belirtmiştir. Mahut zabıtlar, Savcılığa verilerek ilk tahkikatın yapılması istenmiştir. (Tefrika: 7).

8.tefrikada Şakir Bey'i muayene etmeye Belediye tabibinin geldiğinden bahsedilir. Tabip, Polis Müdürü odasında Şakir Bey'i muayene ederek, (dositarya-yı müzmin"den muzdarip olduğuna ilişkin rapor verir. Polis Müdürünün yardımıyla Şakir Bey'in evinde dinlenmesi sağlanır. Bu hamiyetli zat, Şakir Bey'in çok sevdiği tarih öğretmeni M. Fethi Bey ve mektep mubassır Kamil Efendi eşliğinde Şakir Bey'i evine yollamıştır. Eve gelince doğruca kitaplarının olduğu odaya girmiştir. İbrahim Aczi Kendi, Şakir Bey'in halini müstantik notlarından yararlanarak dile getirmiştir.

Ertesi günü sorgu hâkiminden gelen bir tezkere üzerine Ayaşlı Şakir, yanında mektep mubassır Kamil Efendi olduğu halde sorgu hâkiminin odasına gider. Olayın bu kısmını müstantik İdris Bey şöyle anlatmıştır:

"-Şakir Bey gelmezden önce Müftünün gelip odama oturması ruhumu sıkı. Fakat bir şey diyemezdim. Çünkü bu adamın kafeslediği mutasarrıfın emriyle geldiğini iyi biliyordum.

Şakir Beye sorduğum suallere usulen kendi yazısıyla kâh manzum, kâh mensur öyle

makul ve mantıkî cevaplar veriyordu ki, ben o cevaplardan diğer bir sual çıkarmak imkânı bulamıyordum."

Tahkikat böyle devam ederken, Adliye nazırına yazılan mektuplar imdada yetişmiştir.

III- Konya'ya Dönüşü ve Konya'daki Yaşayışına İlişkin Gözlem ve Tespitler

1902 Eylül ayının başında Adliye Nazırlığında Tokat müddei umumiliğine; Dâhiliye ve Maarif Nazırlıklarından da mutasarrıflığa gelen emirlerde, Tokat İdadi Müdürü Şakir Efendi'nin hastalığına binaen görevinden affedilmesi ve Konya'ya dönmesi emredilmiştir. Dahiliye Nazırlığından mutasarrıflığa ayrıca gelen diğer bir emirde de Tokat Polis Müdürü Hasan Bedreddin Efendi'nin naklen Konya Polis Müdürlüğüne tayin edildiği bildirilmiş, hastalığına binaen görevinden ayrılan Şakir Efendi'nin onun himayesi altında Konya'ya gönderilmesi emredilmiştir.

Ayaşlı Şakir'in tekrar Konya'ya gelişi böyle olur. Polis Müdürü Hasan Bey'in delâletiyle Şakir Bey, o vakit hükümet meydanında Halep Oteli denilen binada bir odaya yerleştirilir. O meşhur "Düşündüm" adlı şiirini Tokat'ta yazan Ayaşlı Şakir için İbrahim Aczi Kendi, Tokat Belediye Doktorunun verdiği irsî delilik dediği hastalık fikrine de katılmaz. Ona göre Ayaşlı Şakir, ruhî bir âlemin cezbesi altındadır. Nitekim bu ruh hâlinin işaretleri davranışlarına da yansımıştır. Söz gelişi günün bazı saatlerinde gayet hoş konuşmakta, bazı saatlerinde ise dışarı fırlamak; gezmek, konuşmamak gibi ruh halleri gösterir.

Konya'da ilk yapılan işlerden birisi samimi arkadaşları ve Polis Müdürünün yardımıyla Ayaşlı Şakir'in hizmetine, onun hoşlandığı, mektebin eski hademesi Mehmet Ağa'nın görevlendirilmesidir. Şakir Bey, ne yaparsa, ne yapacaksa, Mehmet Ağa ile konuşarak yapar; birlikte gezerler, yanına fazla kimse konulmaz. Çünkü herkese güvenilmez. Bazı sözlerin onu buhrana sürükleyeceğinden korkulur.

Bir gün Şakir Bey, güzelce giyinir. Mehmet Ağa ile birlikte dışarı çıkarak doğruca Zehra ile evlendiği evin yanına gelir. Burası daha sonra Evkaf hanı olan ve İrfaniye Medresesinin karşısındaki yerdir. Şakir Bey, Medresenin duvarına dayanarak eve ve pencerelere baka baka şiir söyler. 21 Eylül 1902 tarihine Naci Fikret, Namdar Rahmi ve İbrahim Aczi birleşerek Ayaşlı Şakir'e giderler. Mehmet Ağa, her üçünü de iyi tanımaktadır. Şakir Bey'in odasına alır. Şakir Bey'i elinde bir kâğıtla düşünürken görürler. Onları görünce tanıyamamış olmalı ki biraz sessiz durduktan sonra "Ne istiyorsunuz?" diye sormuştur. Namdar Rahmi'nin "Aziz Hocamız, size kavuşmakla bahtiyar, eserlerinize müştakız" şeklindeki sözlerine karşılık, Şakir Bey", Ben şimdi eser değil, müessir oldum" demiş ve "Nasıl İbrahim öyle değil mi?" diyerek "İptilâ" başlıklı şiirinin birinci parçasını okumuş ve susmuştur(Tefrika: 9) İbrahim Aczi ve arkadaşları, fazla durmayıp kalkmışlardır. O nazik ve beşuş sima hakkında Naci Fikret, "Bizim Hoca, erenlere kanşmış... Siz şairsiniz gerisini tasvir edin" demiştir.

Öte yandan 26 Eylül 1902 tarihinde yağmurlu bir havada Kayıklı Kahve denilen çarşıdan geçerken, idadi mektebine sebze temin eden Bakkal Ahmet Ağa'nın dükkânında Şakir Bey'i, -o soğuk ve yağmurlu bir gün olduğu halde-; don gömlek yalınayak orada otururken görmüştür. Ahmet Ağa, İbrahim Aczi'yi görünce, aman Mehmet Ağa'ya haber yolla demiştir. Aczi de Aziziye Cami'nin hizasına gelince büyük bir tesadüf eseri olarak Sivaslı Ali Kemali Hoca ile karşılaşır. Ahmet Ağa'nın dediklerini Sivaslı Ali Kemali Hoca'ya söyler. O da "durma koş!" der. O zamanlar Konya'da araba seyrek bulunmaktadır. İbrahim Aczi, Mehmet Ağa'ya durumu iletmış, o da koşup bir araba bulmuştur. Ahmet Ağa'nın dükkânına geldikleri zaman, Sivaslı Ali Kemali Hoca'yı Şakir Bey'in yanında beklediğini görmüşlerdir. Sivaslı Hoca, arkasından cübbeyi çıkararak, alt latasını Şakir Bey'in sırtına giydirmiştir. Mehmet Ağa ile Sivaslı Hoca, Şakir Bey'i aralarına

olarak Halep Otel'i'ne götürmüşlerdir.

İbrahim Aczi Kendi'ye göre Sivaslı Ali Kemali Hoca, o günlerden itibaren Şakir Bey'e hep sahip çıkmış, Ayaşlı'yı bırakmamış, hatta bütün işlerini ele almıştır. Tam da bu sırada Abdurrahman Paşa delâletiyle Şakir Bey'e, "kayd-ı hayat" şartıyla mazuliyet maaşı gelmiştir. Tokat idadisinden ayrıldığı andan itibaren yapılan birikmiş maaşları kendisine verilmiştir. Sivaslı Ali Kemali Hoca da, bu para ile Garipler'de Ayaşlı Şakir için " etrafı dört duvar geniş bir arsa üzerine bir buçuk odalı bir evcik" yaptırmıştır. Ayaşlı Şakir'i, Ekim ayı (1902) içinde buraya naklederler. Bazı yazılarda Ayaşlı Şakir'in kendini kuyuya attığı ve bundan intihar etmek istediği yolundaki yorumlara katılmayan İbrahim Aczi olayın nasıl ve nereden çıktığına işaret etmiş, Sivaslı Ali Kemali'den öğrendiklerini nakletmiştir.

İbrahim Aczi Kendi, 1902'den sonra memuriyetle Konya'dan ayrıldığı için bu tarihten itibaren Şakir Bey'in hususi hayatını takipten uzak kalmıştır. Ancak 1331(1915) de İlgin'in Arğıthanı nahiyesinde görev yaparken Konya İdadisi son sınıf öğrencileri Akşehir'e başlarında Ali Kemali Hoca olmak üzere gelmişlerdir. Bu yürüyüş sırasında Hoca at sırtında, öğrencileri yanında Mayıs ayı içinde İlgin'da tesadüfen karşılaşmışlardır. Sivaslı Ali Kemali Hoca, "yarın senin nahiyede kalacağız" der. Bunun üzerine hemen nahiyeye dönen İbrahim Aczi, gerekli hazırlığı yapmış, ertesi günü ikinci vakti Arğıthan'a gelen Hoca'yı karşılamıştır. Öğrencileri okul binasında hazırlanan yere, Hoca'yı da Belediye Binasına yerleştirmiş, Hoca ile baş başa kalınca da Şakir Bey'in ne halde olduğunu ve onu nereye bırakıp geldiğini sormuştur. Aldığı bilgiler şöyle özetlenebilir:

Şakir Bey seneler geçtikçe sakinleşmiş, bambaşka bir âleme dalmış, günlerce hiçbir yere çıkmayarak hücresinin köşesinde sessizliğe bürünmüştür. Bazen günlerce hiçbir şey yemeyip içmemeğe başlamıştır. Öte yandan ona bakan hizmetinde bulunan Mehmet Ağa da vefat etmiştir. Bu defa ona yardımcı olmak üzere bir başka insan(erkek) tutulmuştur. Ali Kemali Bey, daha sonra cebinden çıkardığı küçük bir defterdeki üç parça Arapça kıtayı göstererek, bu kıtaları Şubat ayı içinde kendi ağzından bizzat yazdığını anlatmıştır. Yine aynı Şubat ayında bir keresinde sabah erkenden kaybolduğunu belirtmiş, bekçi arayıp bulamayınca kendisine haber verdiğini söylemiş, o da kuşluk vakti onu caddelerde sorup

soruşturduktan sonra Mevlâna türbesine doğru gittiği haberini alınca, onu Niyaz penceresinde kapanmış bir halde bulunduğunu söylemiştir. Ali Kemalî Hoca, onun bu Niyaz penceresinde kendinden geçerek Arapça şiir söylediğini ifade etmiştir. İbrahim Aczi Kendi, Hoca'dan alıp metninde yayınladığı şiir için, "Şakir'in son şiirlerinden birisidir" demektedir. (Tefrika: 11)

İbrahim Aczi Kendi, bu şiiri ve daha sonra başta "Düşündüm" başlıklı hikmet dolu şiirinin tamamını açıklamaya çalışmış, her dörtlüğü şerh etmiştir. Her kıtanın açıklamasını yapan İbrahim Aczi'ye göre Ayaşlı Şakir, asla bir deli değildir. Kafası ilimle dolu cezbeli bir şairdir. Gariplerdeki hücrelerinde iken son zamanlarda sakin ve mütefekkir bir hal aldığı sıralarda, Fatıha-ı Şerife'ye bir tefsir yazmaya başlamıştır. Ali Kemalî Hoca, bu notları bizzat okumuş ve etkilenmiştir. El yazısıyla yazdığı bu tefsiri Şakir Bey ölmezden üç ay kadar önce ani bir kararla, Ali Kemalî Hoca'nın yanında hemen sobaya atarak yakmaya başlamış, Hoca da buna mani olamamıştır. Neden böyle ettiğini soran Hoca'ya da "Bu dünyada bunu anlayacak baş yok" şeklinde cevap vermiştir. İbrahim Aczi de onun davranışını onaylamakta, gelecekte bunları anlamayanlarca "kin ve iftira"ya uğrayabileceğine değinmektedir. (Tefrika: 16,17).

SONUÇ

İbrahim Aczi Kendi, bazen çok yakından, bazen uzaktan da olsa Ayaşlı Şakir'i hem takip etmiş, durumundan haberdar olmaya çalışmıştır. Bu durum ölümüne dek sürmüştür. Başlangıçta öğrencisi olmuş, okulda, çarşıda görüşmüş, hatta birlikte caddede yürümüş, onu en doğru bir şekilde tanıtmaya çalışmıştır.

Öğrencilik dönemi bittiği halde, Hoca'sından ilgiyi kesmemiş, hayatının geri kalan kısmını bilenlerden, tanıyanlardan, bizzat Tokat'ta soruşturma yapan yargıçtan öğrendiklerine, Konya'da Ayaşlı Şakir'in hizmetinde bulunan kişilerden dinlediklerine dayanmıştır. Yazı dizisini hazırlarken özellikle Ayaşlı Şakir'in en yakınında bulunan Sivahlı Ali Kemalî Bey'in anlattıklarından yararlanmıştır. "Ele geçen bu kadarlık fikir ve eserleri o fazilet mücessemi Sivahlı Ali Kemalî Hoca'nın alicenaplığı sayesinde" demiştir.

İbrahim Aczi Kendi'ye göre, Şakir Bey, Konya idadisinde öğretmen iken kendisine gösterdiği Farsça Dilistan adında-

ki eseri de ele geçmemiştir. "Düşündüm" adlı şiirinin 108 kıtadan sonrasını Konya'da yazmıştır. Yani bu şiir Tokat'ta başlanıp, Konya'da tamamlanan şiirlerdendir.

Yazarın işaret ettiği bir başka nokta da, her şeyden azade olarak günün muhtelif saatlerini, kâh gayet sakin, kâh ruhî buhran içinde çoğu kere Mevlâna türbesine koşması, orada "etrafi hâli yıklık kale duvarları arasında şimdi yeri Cumhuriyet meydanında Belediye konağı bulunan yerde/türbede" saatlerce oturmasıdır.

Bir de büyük bir merakla gidip ziyaret ettiği yerlerden birisi de Samanpazarı civarında Seyyid el-Meczubîn Şeyh Mehmet Künbedi'dir. Buradan da ayrılmak istemez. Mahalle çocuklarının bütün eziyetlerine katlanır (Tefrika: 34). İbrahim Aczi bu hususta Sivahlı Hoca merhumun çok sıkıntı çektiğini kaydetmiştir.

İbrahim Aczi, 75 yaşında iken Ayaşlı Şakir hakkındaki bu etüdünü yayımlamıştır. Ona göre gerek buraya aldığı, gerekse daha birçok şiirleri muhtelif mecmua ve bazı gazetelerde elden ele, dilden dile dolaşmışsa da bunların birçoğu eksiktir. Kendisi onun bir öğrencisi olarak bu yazı dizisinde bizzat ondan dinlediklerini, başkalarından not edebildiklerini burada zikretmiştir. İşte bunun için de bunlar bizce son derece önemli değerlendirme ve bilgilerdir.

DİPNOT

1 Fatma Betül Telli, Ayaşlı Muallim Şakir Efendi, Ankara 2005, 306 s.

2 ,Celâleddin Kışmır, Yeni Konya, Sayı: 4315, 29 Ağustos 1961, s.2

3 Mehmet Muhlis Koner, Konya, Sayı: 43, Mayıs 1942, s.28-32

4 Namdar Şahab, "Şakir Efendi'nin Vefatı Münasebetiyle", Türk Sözü, Sayı: 10-403, 21 Haziran 1917, s.7. Namdar Rahmi, o sıralarda yazılarında Namdar Şahab imzasını da kullanıyordu.

5 Bârîka, Nr: 7, 28 Mart 1325(1909), s.2

6 Namdar Şahab, "Şakir Efendi'nin Vefatı Münasebetiyle", Türk Sözü, Sayı: 10-403, 22 Temmuz 1917, s.7

7 Edib Raşid, "Mersiye'!, Türk Sözü, Sayı: 24-417, 3 Teşrinievvel 1917, s.3

8 "Muhterem Şakir Efendi'nin Şiirlerinden İki Parça", Türk Sözü, Sayı: 10-403, 22 Temmuz 1917, s.7

9 "Şakir Efendi Vefat Etti", Türk Sözü, Sayı: 4-397, 21 Haziran 1917, s.1

10 "Ayaşlı Şakir, Hayatı-İlmi- Eserleri, Yeni Meram, Sayı: 2346, 5 Mart 1957, s.

ÖMÜR TÖRPÜSÜ

Varlık âleminde hızlı bir çıkış yaptın yokluk âlemine düştün. Sert bir düşüş oldu bu; o konforlu, korunaklı yerden çıkar çıkmaz önce irkilip sonra yaygarayı basman bundandı...

Yanında getirdiğin tek varın kuru bir can ve onun içinde gizlenmiş öz idi. Seni bu gurbet ellere salanın gayesi o canın içindeki özden husule gelen cevheri bulman ve kaynağını bilmen idi.

Oysa seni şu fani elbiseden ibaret sayanlar ne çok yük yüklediler sırtına? Yokluk evinin yok olmaya mahkûm eşyası için ne çok koşturup ne çok uğraştırdılar seni?

Tek nefeslik gölge oyununda değneğin ucunda sallanan; oynatıla çekiştirile kaptan kaba konulan bir kukladan öteye geçemedin ne yazık! Bari hayalci olsaydın! Hayalci olsaydın ve tahayyülünde biçtiğin rollerce sen evirip çevirse idin değneğin ucunda sallanan kuklaları...

Kulaklarında ekseriya uzaktan hoş, yakından boş gümbürdeyişlerde gümleneyen davulun önünde kimseleri oynatmadın! Aksine kimi zaman geçim ehli koyarak ismini kimi zaman kimseleri kırmamak adına çalan çalgının ritmine uyup bir güzel oynadın.

Şimdi çekildin köşene; ne çekilmesi işin bitince attılar seni göz göre göre bu kimselerin huzur bulamadığı "huzur evi" ne... Huzurlu huzurlu otur koltuğunda, pencereden seyret bakalım hep seyirci koltuğunda geçirdiğin bir kez bile başrolü kapamadığın; ne kadar kaldıysa elinde o kadarını seyret bu kez senin bile olmayan hayatı... Yalan mı Muhittin Bey!

Kafamın içinden çık git kör şeytan! Yıkıl aklımdan!

Bir defa ben kendi isteğimle geldim buraya kimse atmadı beni. Kim atabilir ki beni? Koskoca adamım aklım başımda; maaşım da var çok şükür, başımı sokacak bir evim bile var. İstesem dakikasında dönerim evime kimsecikler de karışamaz! Dönerim dönmesine de ev yalnız ben yal-

**FATMA
TUTAK**

nız ne ederim bir başıma? Hem böylesi çok daha iyi oldu benim için. Burada kendi yaşlılarımın arasındayım hiç değilse. Hastalansam bakacak eleman var, yirmi dört saat ambulans kapıda hazır bekletiyor. Üç öğün yemeğimi yiyor, ilaçlarımı aksatmadan alıyorum. Ben unutsam görevli hatırlatıyor sağ olsun. E daha ne? Dediğin gibi hayatın kıyasında kalmış bir seyirci için bu kadarı çok bile! Hem niye seyirci olacaktım bakalım? Elbet bizim de genç ve atılgan olduğumuz zamanlar oldu. Okul okuduk, iş tuttuk kendimizce kazandık helâlden üç beş kuruş; çakı gibi asker olduk sonra, evlendik, çoluk çocuk derken önemli bir kalemde memuriyet... Bunlar figüranlık işler mi oluyor şimdi? Evet, kendi işimizin patronu olmadık belki ama bu devirde babadan da kalmamışsa üç beş bir şeyler kolay mı öyle dükkân tezgâh kurmak hey yavrum hey! Kendi işimin patronu olmasam bile patronlarıma hep sevdim kendimi nereye gitsem hangi şehre hangi göreve atansam aranan eleman oldum, şimdi bu az şey mi?

Çocuklarımdan okumak isteyeniyi okuttum iş tutmak isteyeniyi bıraktım gönlünün muradını yaşasın; evime aileme çiçek gibi baktım, kimseye muhtaç etmedim. Dürüst çalıştım ne ananın babamın ne çoluk çocuğun başını yere eğdirmedim. Sen de şimdi karşıma geçmiş! Tövbe tövbe...

Hey gidi günler hey! Nerede o emmioğlu Mustafa'yla vespit yarıştırdığımız yokuş? Arkada kalınca çoğu dengesini kaybetme numarasıyla öne geçip yarış kazanmaları. Her zaman aynı oyunu oynar, söyleyince de asla kabul etmezdi. Çoğu zaman burun farkıyla öne geçmeyi başarırdım gene de.

Önlü arkalı kıyısına park edip tadını adından alan şeker pınarının musluğuna dayadık ağzımızı; ha babam doldururduk mideleri şeker gibi suyla. Sonra ver elini Eminelerin sokağında alırdık soluğu. İki katlı kerpiç evin bahçe duvarına hanımellerinin kıyısına, bahçeden dışarı taşmış koca iğdenin gölgesine siner, bahçe duvarının tuğla oyuklarından avluyu gözetlerdik.

Kimsenin girip çıkmadığına kani olunca da tahta kapının dibindeki yan yatmış kütüğün altına elimizi sokar mektup bırakılmış mı kontrol ederdik. Bazen olur bazen olmazdı mektup; olunca sevinçimize diyecek yoktu. Bizim emmioğlu daha lise birdeydi o yıl. Ben askere gidecektim. Emine... Güzel gözlü, güzel yüzlü Emine... İki satır mektubuyla beni dünyanın en bahtiyar kişisi yapardı. Bazen kenarı oyalı bir mendilin içine saklanmış üç beş kınalı saç teli olurdu mektup yerine; cebim defne sabunu ve kına kokardı günlerce.

Onunla, Emine'yle birleştirebilseydim hayatımı nasıl olurdu hiç düşünmedim. Kısmet değilmiş olmadı. Ben daha Emine'nin adını dillendirmeden komşu kızı Asiye'ye söz kesti anamgil ve sözü(mü) kestiler...

Asiye iyi kızdı. İyi kızdı işte daha ne olsun. Bana üç tane evlat verdi. Aşımı pişirdi, ocağımı tüttürdü. Sevdı beni kendince sahiplendi.

Evliliğin ilk yıllarında konuşkandı; hevesliydi, umutluuydu. Sonra ne oldu bilmem sustu Asiye. Susmanın, boyun eğişin, teslim oluşun rahatlığına sığındı. Tercih bildirmeyen, kabullenen, ne olsa razı oluşların karanlığına sığırdı gençlik heveslerini. Çoluk çocuğun, ev işlerinin sarmalına bıraktı; kişiliğinden, benliğinden vazgeçti öylece atıl yaşlanmaya terk etti kendini.

Başlarda sordum kendime ne oldu bu kadına böyle neden oldu diye. Bulamadım bulamayınca ben de boşladım iyice. Aksayan bir şey yoktu hayatımızda, görevlerini ihmal etmiyordu, eksiksiz yapıyordu Allah için. Ben de işimde gücümdeydim. Çocukların sağlığı da

yerindeydi çok şükür; daha ne istenirdi?

İki kere iki dört eder, gündüz aydınlık gece karanlıktır; hayatta ya siyah ya da beyaz vardır kaidelerinin garantisinde yaşayıp gidiyorduk. Sanırım ben öyle olmasını istiyordum. Hayata dair yeni söylemler, çocuk eğitiminde denenmeye başlanan yeni metotlar gereksiz gelirdi bana.

Bizim zamanımızda babamız ne der ne isterse oydu. Sözü'nün üstüne söz söylemek ne haddimize? Biz onlardan iyi mi bilecektik? Hem hangimizin ruh sağlığı zedelendi şimdilerde söyledikleri gibi? Gayet sağlıklı ve başarılı olmadık mı hayatta? Biz nasıl olduysak onlar da öyle olacaktı. Büyükler bize bunu öğrete geldiyse bir bildikleri vardı.

En iyi yol bildiğin yoldur. Ben her daim bunu bilir bunu söylerim vesse-lam! Çocuklarıma da bunu belletmeye çalıştım hep.

Erkek adam prensipli, kaideli olacak; bildiğinden şaşmayacak! Öyle her önüne gelene yol soran yolda kalır da bir adım öteye gidemez. Çocuklarım da sessizdiler. Bana karşı gelmezlerdi çok çoğu. Bir dertleri olunca önce analarına gittiklerini, ona açıldıklarını, beraber bir çıkış yolu bulmaya çabaladıklarını bilirdim. Ne de olsa o daima evdeydi. Benim gibi dışarıda çalışmadığından patronmuş, müdürmüş, müşteri imiş kimsenin ağız kokusunu çekmediğinden kafası rahattı. Çocukların ufak tefek sorunlarıyla da ilgilenebilirdi.

Büyük oğlan kafasına koymuş okumayacak; verdim ben de yedek parçacı Dilaver Ustanın yanına meslek öğrensin, eli kırılınsın diye. Bir vakit hevesle çalıştı, gitti geldi. Sonra ne oldu bilmem çıktı işten. Kendi dükkânını açacakmış; anasına öyle demiş. Korkudan bana da söyleyemiyor hayta! Duyar duymaz köpürdüm, küplere bindim. Bağırđım, çağırđım, kulağımı büktüm. Götürđüm ustasının yanına al dedim sahip çık çırağına kalfa olmadan ustalık pozu ke-silmeyeceğini öğret! Neyse çalıştı öğ-rendi mesleğini; eş dosttan borç para bulup denkleştirerek bir dükkân açtım.

Çok geçmeden hanıma sordum çocuğun vakti geldi kardeşimin kızını alalım mı ne dersin? İstemezine hık mık etti başta. Meğer bizim haytanın gönlünde başkası varmış. Kızın ailesi bizim aşağı köyden. Evvelden bilirim geçimsiz insanlardır. Olmaz dedim katiyen olmaz silsin o kızı aklından. Elin laftan anlamaz yot yobazlarıyla uğraştırmasın beni! Sesi çıkmadı bir zaman. Herhalde unutmuş olacak bizim oğlan o kızı demeye kalmadan bir akşam elimi öpmeye getirmesin mi? Bir de karşına geçmiş biz kararımızı verdik ille evleneceğiz diyor. Gözüm görmesin dedim el filan öptürmeden kovdum evden! Saygısız herif önce adam ol öyle dikil karşına! Dinlemedi beni vazgeçmedi o kızıdan. Kızın ailesi sahip çıkasımış. Yakınlarından ev tutmuşlar, döşemişler; bir de benden izinsiz nikâh kıymışlar. Başkalarından duydum. Demek onca verdiğim emek boşunaymış. Babasının sözünü hiçe saydı hayırsız. Kime çektiyse!

Kızım Melike'm beni pek severdi. Bir dediğimi iki etmezdi. Akıllıydı, usluysu; yaşlılarından ve dahi ağabeylerinden olgunca idi. Liseden sonra bir müddet enstitüye devam etti. Derken onunda ta-

lipleri çıkmaya başladı. E, artık yaşı geldi hayırlısıyla gelenlerden birine he diyelim, başını bağlayalım dedim. Kabul etmedi. Ben öğretmenlik yapacağım evliliği düşünmüyorum diye sözüme karşı çıktı. Bıkmadan usanmadan girdiği sınavları kazanıp doğu hizmetine atandı. Kız kısmı ne işi varmış ta oralarda bir başına? Olmaz asla göndermem! Dediysemde dinletemedim. Kaçar gibi ardına bakmadan gitti. Üstüne üstlük bizim hanımı da taktı peşine. Anasına ne dedi nasıl ikna ettiyse kadın ben kızımı oralarda sahipsiz bırakmam dedi de başka bir şey demedi.

Ortanca oğlan başka bir şehirde üniversite okuyor. Son sınıfta nasıl olsa okulunu bitirip yanıma döner diye beklerken bir sabah bir telefonla kalan son umutlarımı da o alıp götürdü. Yurt dışında bir okuldan burs kazanmış, oraya mastır yapmaya gidecekmiş. Sonrası belli olmazmış. Belki de oradan hiç dönmeyebilirmişmişmiş...

Dönerse senindir dönmezse...

"Muhittin Abi, şşşt kendine gel! Emine diyordun mektup mu ne göndermiş acele çağırдың, geldim abi. Akşam anama anlatacağım konuyu diyordun söylesene abi devamını nerelere daldın gittin öyle?"

ACZİMİN GİRYESİ

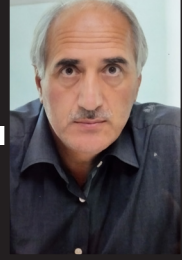

Ahmet
Sevgi

ENGİN OL...

Yükseklerde dolaşma, ayağın kayar düşersin,
Engin olmaya bak, aşılmaz dağları aşarsın.
(Ahmet Sevgi)

GİTTİLER... KALDILAR... DAL BUDAK SALDILAR... (2)

ŞABAN KUMCU

1980 yılında, İlk göçten yirmi yıl sonra, Almanya'ya gittiğimde, hâlâ bu hayımlarda ve rutubetli evlerin bodrum katlarında, badanalı odalarda yaşayan, ellili yaşlarına gelmiş ve aile birleşimi yapıp, hanımlarını ve çocuklarını getirmemiş, gurbetçilerimizle oturup bir kahvaltı yapınca, acı manzara yüzüme tokat gibi çarpmıştı. Kahvaltı soframızın zenginliği, herkese beşer altışar tane düşecek kadar zeytin, birer ikişer dilim beyaz peynir, margarin yağı, ekme ve çaydan ibaretti... Çünkü hepsi Mark ile alınıyordu. Bölüşülen ev kirası, küçük market masrafları ve ekme alımı, her bir sent milim milim hesaplanıyor, kalan paranın yarısı Türkiye'ye gönderiliyor, yarısı da senti eksiltmeden biriktiriliyordu. Bu odada, sanki yüz yıl önceki bir hikâyeyi, yeniden yaşıyor gibiydim. Saçlar ağarmaya başlamış, yüzlerinde hüznün kırışıklıkları oluşmuş, gözlerin içi gülmüyor, küçük şakalaşmalarla, bir şeyleri unutturulmaya çalışılıyordu.

.....
"Bir noktada toplanmış, vatanın dört bucağı,
Gurbet çeken gönüller, kuşatmıştı ocağı.

.....
Şişesi is bağlanmış bir lambanın ışığı,
Her yüzü çiziyordu bir hüznün kırışığı.
Ne zaman yolda bir han görsem irkilirim
Çünkü sizde gizlenen dertleri ben bilirim

.....
Ey garip çizgilerle dolu han duvarları
Ey hanların gönlümü sızlatan duvarları
Han Duvarları / Faruk Nafiz Çamlıbel

Almanya' da bir başka dertte kiralık ev bulma derdidir. Yabancılar kolay kolay kiralık ev vermek istemezlerdi. 2001 yılında, ilk göçten tam kırk yıl sonra, rahmetli Ozan Arif, bir şiirinde,

Almanya Adresim

Almanya'ya ayakbastım basalı,
Ev arıyorum bulamadım gardaşım.

.....
Son bulduğum ev bir bodrum kattı,
Zil çaldım, sahibi kaşını çattı
"Nayın" dedi, kapısını kapattı,
Ev arıyorum bulamadım gardaşım.

Özlemler büyüdükçe büyüyor, ucu telli mektuplar da birbiri ardınca gelip gidiyor, gurbet

şiirleri yürekleri dağılıyordu...

Gurbet

Ne kadar anlatsam tükenmez bitmez,
Bu benim bağrında vatan hasreti.
Anlatmaya zaten takatim yetmez,
On yıldır yakamdan tutan hasreti.

Acı Gurbet

Çilelerim köprü oldu Tuna'ya,
Dilimden anlamaz kulum Almanya.
Döneceğim günü hep saya saya,
Ömrümü tüketti yılın Almanya.

Ne çıkardın beni ne de batırdın,
Emeğimi yiye yiye bitürdün,
Gençliğimi benden aldın götürdün,
Bana mı kalacak malın Almanya.

.....
El gibi sıraya katışamadım,
Evlat oldum elden tutuşamadım,
Anam babam öldü yetişemedim,
Köyüme çok uzak yolun Almanya

Ozan Arif

Göçmen işçiler açıldı

Ey aylık çalıp durma kapımı,
Hasretlere dayanmıyor, bu yürek.
Neyleyeyim bu dünyanın malını,
Bana vatan gerek, bana il gerek.

.....
Hasrettir önümüz sıra sıra,
Yol yol ayrılıktır,
Dağ dağ acıdır gidilen,
Gurbettir, derttir, mihnettir,
Sineye çekilen dizi dizi.

Geldi hazan, yine hüznün, yine gam

Tipi bize, boran bize, kar bize,
Feryat bize, fiğan bize, zar bize,
Hicran bize, Fizan bize, har bize,
Yine fıkat, yine gurbet, yine hasret, ey ozan.

Dinmez bir sızı düşer, yüreğine ne yapsan,
Gönüllere elem konuk, her akşam.

Nuri Can

30 Nisan 1964'de Almanya ile Sosyal Güvenlik Anlaşması yapıldı. Artık işsizlik parası ve çocuk parası almaya başlayan işçilerimiz, aile birleşimi hakkı ile beraber, Türkiye'den eş ve çocuklarını getirmeye başladılar. Aile birleşimi, çok sancılı oluyordu. Öncelikle bir parçasını gurbete göndermiş anne ve babalar, diğer parçalarını, gelinlerini, kızlarını, hele hele torunlarını, "canlarını" gönderirken, yürekleri parçalanıyordu. Çok tedirgindiler, birçok aile bu ayrılığa karşı çıkıyordu. Elbette, dini ve kültürel sebepleri vardı. Varılacak yerde de sayılamayacak güçlükler onları bekliyordu. Ev, okul, dil, uyum gibi, her biri ayrı bir dert olan, problemler vardı.

*Dinler yabancıdır, diller yabancı,
Hele hor görülmeğe sargsız sancı,
Sıla uzaklarda, gurbetse acı,
Türküden türkiye yakınlık balam.*

Nuri Can

1964 yılında, büyük gayretlerin sonunda, her gün yarım saat Türkçe yayın yapan Köln Radyosu, işçilerimizin dünyaya açılan tek penceresi oldu. Her akşam yapılan Türkçe yayın sırasında işçilerimiz, radyoların başında toplanır, heyecanla, pür dikkat haberleri dinler, adeta ruhları sılaya gidip gelirdi. İşçilerimizin içinden hocalık yapabilecek kadar dini bilgisi olanlar, hafta sonlarında, hayımlarda ve Türk işçilerinin toplu bulunduğu yerlerde imamlık yapıyor, dini sohbet-

DUYURU
AZİZ MUHTEREM GURBETÇİ
KARDEŞLERİNİN
NAZARI DİKKATİNE
3 Şubat 1965
Mübarek RAMAZAN BAYRAM
namazı Dom Kilisesinde
kılınacaktır. Mümkün Hertebe
Herkes Gazete Namazlık ve
Battaniyelerinizle Tadarıklı
Selmeniz Rica olunur.

lerle, birbirlerini uyarıyorlardı. İbadetlerini aksatmamaları, haramdan uzak durmaları, evi, aileyi, sılayı unutmamaları, tutumlu olup para biriktirmeleri, "nasıl olsa memlekete dönüleceği için", paralarını, çar çur edip gurbet ellerde, sefil kalmamaları öğütleniyordu. Özellikle memlekette bıraktıkları yakınlarını asla unutmamalıydılar.

Artık imkânlar ölçüsünde cuma namazları cemaatle kılınıyor, farklı eyaletlerde, köy ve kasabalarda çalışan vatandaşlarımız bayram namazı vesilesiyle bir araya gelip, hasret gidermek istiyorlardı. Bu isteklerini elçiliğimize yazdılar. Yaşar Topçu isimli bir işçimiz de Köln Belediye Başkanına müracaat etti. Bonn Büyükelçiliğimiz de devreye girerek, Köln Dom Katedrali'nde bayram namazı kılınabilir mi diye, şehrin belediye başkanına bir yazı yazınca, Belediye Başkanı, yazıyı kardinale gönderir. Kardinale 'de bu isteği, doğrudan Papa'ya iletir.

Yaşar Topçu isimli bir işçimiz de Köln Belediye Başkanına müracaat etti. Bonn Büyükelçiliğimiz de devreye girerek, Köln Dom Katedrali'nde bayram namazı kılınabilir mi diye, şehrin belediye başkanına bir yazı yazınca, Belediye Başkanı, yazıyı kardinale gönderir. Kardinal 'de bu isteği, doğrudan Papa'ya iletir. 31 Ocak 1965'te, Köln'de Ramazan'ın son günleri, vatandaşlarımız, izin beklemektedir. Bayrama kavuşmanın mutluluğu olsa da kalplerde bir hüznün ve endişe vardır. Çünkü toplu namaz kılınacaktır. Dom Katedrali Almanya'nın en büyük tarihi kilisesidir. Papalık, bir defaya mahsus izin verir. Sevinçle karşılanan bu haberdan sonra, "Aziz muhterem gurbetçi kardeşlerimin nazarı dikkatine, 3 Şubat 1965 mübarek Ramazan Bayram Namazı Dom Kilisesi'nde kılınacaktır. Mümkün merteye, gazete, namazlık ve battaniyelerinizle, tedarikli gelmeniz rica olunur" diye duyuru yapılır. Dışarıda 30-40 cm kar olmasına rağmen, 600-700 vatandaşımız bayram namazı kılmak için toplanırlar, kilisedeki resim ve heykellerin üzeri brandalarla örtülüp,

bayram namazı kılınır. Namaz çıkışında, sevgi, hasret ve gözyaşları ile yapılan bayramlaşma, duygulu anlar yaşatmış, yüreklerde iz bırakmıştır. Yıllarca hiç unutulmamıştır.

*Dili bir, gönlü bir, imanı bir, insan yağını
Görüyor varlığının bir yere toplandığını.
Büyük Allah'ı anarken bir ağızdan herkes,
Nice bin dalgalı Tekbir oluyor tek bir ses.
Yükselen bir nakarattan büyüyen velvelesi,
Nice tuğlarla karışmış nice bin at yelesi*

*Gördüm ön safta oturmuş nefer esvaplı biri,
Dinliyor vecd ile tekrar alınan Tekbir'i
Ne kadar saf idi siması, bu mümin neferin.
.....*

*Bu nefer miydi, derin gözleri yaşlarla dolu
Yüzü dünyada yığıt yüzlerinin en güzeli.*

Yahya Kemal Beyatlı / Süleymaniye'de Bayram Sabahı

Bir sonraki yazımızda Almanya'da yabancı, Türkiye'de Alamancı olmanın, sosyolojik tahlilini yapmaya çalışacağım.

Görüşmek üzere...

'Tiryaki Sözleri'nin
GÖLGESİNDE

Ahmet
Sevgi

يالانى سوکوب آتمه دن حقیقتی دیکمه یه
قالقیشمه ، طوتمز .

Yalanı söküp atmadan hakikati dikmeye
kalkışma, tutmaz.

(C. Şahabeddin)

HAKİKAT VE YALAN

Doğruyla yalanın bir arada olması sakat,
Hakikat yeşersin istiyorsan yalanı sök at.

(Ahmet Sevgi)

EFSANELERDE KONYA

Hepimiz en beğendimiz kişileri ve olayları efsane adam veya efsane olay diye tarif ederiz.

Peki, efsane nedir?

Genelde olması muhtemel olmayan olayların gerçekleşmiş gibi anlatılmasına ve nesilden nesile aktarılmasına efsane diyoruz. Kahramanları bazen gerçek bazen hayali varlıklardan seçilir. Şimdi sözlüklerde ve dalında otonite olan uzmanların görüşlerine başvuralım.

Doğan Türkçe Sözlük'te efsane: 1) Masal, söylenti, asılsız hikâye, 2) Dillerde dolaşan şey, 3) Tabiatüstü vasıflar taşıyan kişilerin maceralarını anlatan, halkın hayalinde oluşup yaygınlaşan olağanüstü olaylarla dolu hikâye olarak tanımlanmaktadır.

Şemseddin Sami, Lugat-i Türki'de efsaneyi şöyle açıklar:

1)Masal, asılsız söz, hurafat. 2) Şöhret bulup dillerde düşmüş vak'a veya hal, destan.

Ferit Develioğlu'nun hazırladığı Osmanlıca-Türkçe Lugatte ise efsane,1) Asılsız hikâye, masal, boş söz, saçma sapan lakırdı, 2) Dillere düşmüş, meşhur olmuş hadise.

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde efsane: 1) Eski çağlardan beri söylene gelen olağanüstü varlıklar, olayları konu edinen hayali hikâye, söylence. 2) Gerçeğe dayanmayan asılsız söz, hikâye vb. 3) Olağanüstü bir başarı elde etmiş kimse veya kurum.

Halk bilimci Prof. Dr. Saim Sakoğlu efsaneyi şöyle tanımlar: Efsane, bir tarafı az çok gerçeğe yaslanmakla beraber olağanüstü olgularla süslü halk hikâyeleri, söylence. (Sakaoğlu, Ansiklopedi Maddelerim-I,s.115, Kömen Yay, 2016/KONYA)

Efsane, halk edebiyatında en çok kullanılan öğelerdendir. Dilimize Farsçadan girmiştir. Türkler İslamiyet dairesine girmeden önce, "sab", "sav", "kep", "irtegi" gibi kelimelerle ifade edilmiştir. Gerçek veya hayali bir olayın olağan üstü ifadelerle anlatılarak nesilden nesile aktarılan halk hikâyeleridir.

Sözlü kültür ortamında yaratılan ve sözlü edebiyat geleneğinin bir türü olan efsanenin en yaygın tanımı, "gerçek veya hayali muayyen şahıs, hadise veya yer hakkında gerçek olduğuna inanılarak anlatılan hikâye" şeklindedir.

ANUŞ
GÖKÇE

Efsanenin özellikleri:

1)Efsane, anlatıcının tarihi zaman kavramı içinde uygundur. Efsane muayyen bir tarihi, gerçek veya hayali bir hadise ile birleştirmiştir. Efsane, muayyen bir şahısla, ani bir ad ile verilen tarihi, gerçek veya hayali bir şahsiyet ile birleştirmiştir.

2)Efsane, anlatanın coğrafi alan kavramına uygundur; yani, o, belirli bir yerle birleştirilmiştir.

3)Efsane, gerçek olduğuna inanılan bir hikâyedir. Gerçi o tabiatüstü hadiselerle iş görür ama anlatıcıları tarafından onun gerçek olduğuna inanılır. Onu anlatanın ve dinleyenin yaşadığı dünyasına aitmiş gibi itibar edilir. Bu unsurlar içinde yer alan belirli bir tarihi olay ya da kişi ile birleştirilmesi ile belirli bir coğrafi bir yerle birleştirilmesi hususları efsanelerin en temel özellikleri arasındadır. Tarihi bir olay dolayısıyla, tarihsel bir zamanla birleştirilmiş olmak efsaneleri zaman bakımından başlangıç zamanı veya kozmostan kâinata dönüşüm süresince "ilk yaratılış zamanını" konu alan "mit"lerden ayrılır. Efsanelerde kahramanlar olağanüstü güçlere sahip varlıklardır, ama bir tanrı veya yarı tanrı varlıkları değildir.

Efsanelerde nakledilenlerin gerçek olduğuna inanış, baka bir sözlü edebiyat türü olan "esasen içeriğinin gerçek olduğuna inanılması veya "yalan" yahut "kurgu" olarak düşünülen masal türünden ayrılır.

Efsanelerde tabiatüstü "aşkın" güç veya güçlerin tecelli ettiği olayların bağlı olduğu gizli ve esrarengiz bir âlem vardır. Bu âlemin sınırlarına hiçbir zaman tam olarak erişilemez. Bu bağlamda yukarıda işaret edildiği gibi gerçeklik unsurunun yanında olağanüstülük ve kutsallık da efsanenin ayırt edici özelliklerindedir. (türkedebiyati.org)

Bu kadar efsane muhabbetinden sonra yaşadığım şehir olan Konya'ya ait birkaç efsane nakletmek icap eder.

Her şehrin birden fazla efsanesi olduğu gibi Konya'nın da pek çok efsanesi vardır. Ben bu efsanelerden bir kaçını nakletmekle yetineceğim. Öncelikle Prof. Dr. Saim Sakaoğlu Hocamızın duru bir Türkçe ile kaleme aldığı "Meram Yazıları" adlı kitabından "Kızlar Kayası Efsanesi" ni sizlerle paylaşacağım.

Saim Hoca, Meram-Dere'de bulunan ve bir doğa harikası olan "Kızlar Kayası" ile ilgili efsaneyi, mahalle sakinlerinden ve Mustafa Ertaş'tan dinledikten sonra efsanenin bir kitiğini yapar. Mehmet Önder'in "Kızlar Kayası Efsanesini" derlemesini, hikâyenin özüne daha uygun bulduğunu söyler ve şöyle devam eder:

Onun naklettiğine göre efsane şöyledir: "Bir gelin alayı Konya'dan Dereköy'e gelin götürüyormuş. Tam buraya geldikleri zaman gelin sıkıntısını defetmek için atından inmiş... Bu uğursuz sayıldığı için gelin de alay da taş kesilmiş."

Mehmet Önder'in derlediği ikinci şekil:

"Konya'dan Dereköy'e gelin götürülüyormuş... Fakat gelinin Konya'da civan bir sevgilisi varmış. Ondan ayrılmışlar, Dereköylü bir gence vermişler. Konyalı genç, karasevdalar içinde beddua etmiş: "Bir daha Konya'ya yönünüzü dönerseniz taş olunuz inşallah" demiş. Tam yarı yolda gelin Konya'ya dönmüş ve bir 'Ah' çekmiş... İşte bu sırada bütün kafiye olduğu yerde taş oluvermiş."

68 yaşında emekli memur Dereli Mehmet Ağa'nın anlattığı efsanede sevdalılar aynı yerlerde fakat aynı anda dilekte bulunurlar. Delikanlının;

"İçimi ateşe yakar gidersiniz, sevgimi hiçe sayar gidersiniz! Dilerim bir daha yüzünüzü Konya'ya dönemezsiniz!" şeklindeki duası, genç kızda;

"Gidiyorum, görenek bu. Babamın sözünden çıkamadım. Ama gönlüm Konya'dan bu yana, yüzüm Dereköyü'ne dönmesin Allah'ım!" şeklinde ifadesini bulur. (Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, Meram Yazıları, s.78 vd, Meram Belediyesi Kültür Yay, 2012/KONYA)

Böyle esrarengiz bir efsaneye konu olan Kızlar Kayası maalesef ilgisizliğe mahkûmdur. Konya'ya gelen yabancı ve yerli turistler birkaç şehir merkezindeki birkaç camii medrese ve türbeyi ziyaret edip geri dönmüyorlar. Hâlbuki bu güzel mevki, yolu düzeltilip, ziyaretçilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun alt yapısı

hazırlanıp, şuurulu bir turizm rehberi önderliğinde efsanesi de anlatılarak bu güzel doğa harikası kayalar turist kabilelerine gezdirilebilir. Böylece Konya Kızlar Kayası da dünya literatüründe yerini alabilir.

Alaeddin Tepesi Efsanesi

Konya Selçukluların başkenti iken Sultan Alaeddin, ileride kendi dönemine tanıklık edecek bir cami ve bir de saray yapılmasını murat eder. Cami, ismini ve asrını kendinden sonra gelen nesillere taşıyacaktır. Sultan Alaeddin'in bu isteği üzerine toplanan şehir meclisi, uzunca bir tartışmadan sonra şehrin ortasında bir tepe meydana getirilmesini ve bu tepenin üzerine sultanın şanına yakışır bir cami yapılmasını kararlaştırır. Sıra Konya ovasında şehrin merkezinde bir tepe oluşturmaya gelmiştir. Bu amaca yönelik halka toprak vergisi salınır. Vergi, her vatandaşın hissesine düşen toprağı, tepenin oluşturulacağı meydana getirilmesiyle ödenecektir. Tepe, herkesin hissesine düşen toprağı çuval ve torbalarla oluşturulur. Artık sıra caminin yapımına gelmiştir.

Günlerden bir gün sultan, inşaat belirli bir aşamaya geldikten sonra tepeye çıkar ve etrafı seyretmeye başlar. Sultan, seyir esnasında gördüğü manzaradan hiç hoşnut olmaz. Zira sıcaktan bunalan halk evlerinin damında yarı çıplak yatmaktadır. Bunun üzerine tepeye yalnız caminin yapılmasını, sarayın ise tepenin eteklerine yapılmasını irade buyurur. (Küçük, Abdurrahman, Konya Efsaneleri, s.45 vd. ,Nüve Yay, 2017/KONYA)

Atalarımızdan alacağımız çok güzel hasletler var. Bunlardan birisi edeptir, utanma duygusudur. Bugün gerek Konya'mızda gerekse diğer illerde evler dip dibe ve çok katlı olarak yapılmakta, mahremiyet diye bir şey kalmamaktadır.

Atalarımızdan devraldığımız kültür miraslarını korumak, aslına uygun olarak tamir etmek boynumuzun borcu iken onlara yeterince ilgi göstermiyoruz ve çürümeye, yozlaşmaya terk ediyoruz.

Alaeddin Camisi ve Konya Sarayı orijinal haliyle temelleri üzerine yeniden yükseltilmeli, tarihimize şahitlik eder hale getirmeliyiz. Saraya sonradan ilave edilen Kılıç Arslan Köşkü de yeniden elden geçirilmeli, aslına uygun olarak tamir edilmelidir.

Efsane çoktur, lakin yazacak yerimiz kısıtlıdır. Mutlu okumalar.